

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 207

Maribor, ponedeljek 14. septembra 1931

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglaš oddaja »JUTRA« v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Ponesrečen puč v Avstriji

Operetna revolucija Pfrimerjevih heimwehrovcev, ki so strašili 12 ur, nakar je njih vodja samotno pobegnil v Italijo — Drugi vodje Heimwehra aretirani

DUNAJ, 14. septembra. V noči od sobote na nedeljo so skušali heimwehrovci izvesti državni prevrat na gornjem in vzhodnem Štajerskem. Štajerski člani Heimwehra, pod vodstvom dr. Pfrimerja, so začeli patrulirati po cestah v Brucku ob Muri, Knittelfeldu, Liezenu, Leobnu, Mürzschlagu, Judenburgu in Fohnsdorfu. Na povelje dr. Pfrimerja so zasedli železniške postaje v teh krajih. Dr. Pfrimer je odvezal prisega zvestobe republikani in vojake, ki jih je z uradništvom vred pozval, naj se pridružijo njegovi akciji. Čim je dunajska vlada izvedela, kaj se pripravlja, je instradiral iz Gradca oddelk alpskega polka št. 10 v Bruck, v Gradcu pa je pritegnila garnizijo iz Strasasa. Z Dunaja se je odnehal dušit grozečo vstajo 5. pehotni polk, ki je bil poslan v Mürzschlag, iz Celovca pa je bil instradiran v Judenburg oddelk ondotnega vojaštva. Tem četam se je po 12urnem trajanju puča posrečilo udušiti upornike in vzpostaviti red in mir. Vodja upora dr. Pfrimer je pobegnil v Italijo.

DUNAJ, 14. septembra. Zaradi Pfrimerjevega puča vlada v Avstriji veliko razburjenje med domačini in tujci, ki so, čim se je razvedelo o neredih, začeli bežati čez mejo. V Kapfenbergu je prišlo do prelivanja krvi, ker so heimwehrovci s strojnimi napadli ondotni delavski dom. V Leobersdorfu so skušali pučisti priti do oblasti, zvezna vojska pa je njih nakan preprečila. Blizu Klosterneuburga se je utaborilo kakšnih 700 dobro oboroženih heimwehrovcev. Nad nje so poslali vojaško posadko, ki jih je ukrotila.

DUNAJ, 14. septembra. Dr. Pfrimer je takoj, ko je uvidel, da je puč propadel, izdal povelje, da odstopa, ker hoče preprečiti prelivanje krvi. Izdal je tudi povelje, da se imajo vsi heimwehrovci nevtogoma vrniti domov. Na koncu oklica izjavlja, da odloaga vodstvo Heimwehra. Istočasno je najavil svoj odstop tudi Pfrimerjev pomočnik Rauter. Izločil se je iz Heimwehra in iz Heimatschutza.

vanje zbranih narodnih delavcev izjavi imenovanega akademika in pa zastopnika srednješolske mladine iz Celja, Tugomera Prekorška, da se je pričelo med mladino pojavljati novo gibanje v smeri vedno večjega razumevanja in smisla za narodnoobrambne probleme in ideale. Mladina se povrača k starim idealom, ne praznega besedičenja in frazerstva, ampak pozitivnega in ustvarjajočega dela.

In še tretji problem je razgibal večer skupščinarje-Ciril-Metodarije: delstvo, da so voditelji nemških diaspor na našem slovenskem ozemlju vzeli ministrsko odredbo glede vpisovanja otrok v manišinske šole, ki kaže absolutno nepoznavanje obmejnih prilik, vzeli za do brodošlo podlago svoji akciji za obnovo nemških šol povsod tam, kjer so pred prevratom bile nemške in šulferajnske šole. Pri tem nemški agitatorji zlorab-

DUNAJ, 14. septembra. Dr. Pfrimer je izdal v začetku puča proklamacijo, v kateri veli, da započenja svojo akcijo, ker hoče rešiti avstrijsko ljudstvo s tem, da zaščiti njegove pravice. Podredil si je v imenu Heimatschutza vse državne institucije in je celo izdal provizoričen ustavni patent, ki ga bo ostalo v zgodovini le toliko, kolikor ta puč ne bo kmalu pozabljen. Informacije pravijo, da se je akcija ponesrečila zategadelj, ker je izbruhnil puč 12 ur prezgodaj.

DUNAJ, 14. septembra. Socialno-demokratske organizacije so bile pripravljene v primeru takojšnje nezadovoljstva Pfrimerjevega puča aktivno posredovati, da se uduši heimwehrovska revolucija. Ker pa so upor absolutne vlade čete z orožništvom, je postala intervencija soc.-dem. organizacij nepotrebna. Vlada je izdala proti dr. Pfrimerju in njegovemu pomagaču Rauterju tiralico.

DUNAJ, 14. septembra. Danes zjutraj sta bila aretirana bivši avstrijski notranji minister knez Starhemberg in štabni vodja heimwehrovskega gibanja inž. Rauter. Prvega so aretirali na gradu Schratzenburgu pri Waitzenkirchenu pri baronu Corethu. Aretilan je bil tudi grof Lamberg. Vlada je izdala tiralice proti vsem kolovodjem heimwehrovskega gibanja. Govori se tudi, da je deželni glavar za Štajersko dr. Rintelen sabotal ukaz dunajske vlade in jih je izvršil pozno, da je omogočil lažje stališče heimwehrovskim voditeljem.

PARIZ, 14. septembra. Francoski tisk se dokaj podrobno bavi s Pfrimerjevim pučem v Avstriji ter z zadovoljstvom ugotavlja, da se je pokus heimwehrovske revolucije ponesrečil. »Petit Parisien« pravi, da je potek puča dal dokaz, da se avstrijsko ljudstvo ne da zavesti. Socialistični »Populaire« ugotavlja, da je fašistično gibanje v Avstriji doživelo popoln polom.

STRAŠEN ORKAN NAD SLAVONIJO.

OSIJEK, 14. septembra. V soboto popoldne je divjal tukaj strašen orkan s to-

čo. Trajal je polni dve uri, opustošil vinograde in sadovnjake, izruval polno dreves in podrl tudi neki skedenj ter pokopal pod njim kmeta Mauraca. Ponekod je pokrila toča zemljo 20 do 30 cm visoko. Zrna so bila kakor lešniki in orehi in so strašno oklestila drevesa. Orkan je ubil tudi kmeta Milanoviča in njegovega konja.

KOMUNISTIČEN NAPAD NA VLAK.

BUDIMPEŠTA, 14. septembra. Pri Torbagyju, 40 km od Budimpešte je bil izvršen drzen atentat na vlak ponoči ob 0.35. Ko je vlak vozil čez viadukt, je nastala eksplozija, ki je vrgla v zrak lokomotivo, poštni voz in pet spalnih vagonov. Atentatorji so položili na tračnice listek z napisom: »Če nam kapitalistični sistem počne dati dela, si ga bomo preskrbeli sami«. Eksplozija je zahtevala 30 smrtnih žrtev. Bomba je bila nabita s fulmiktonom ter je ruskega izvora.

Velika manifestacija za skupne trgovsko-obrtne zbornice

je bila včeraj letna skupščina mariborske zveze obrtnih zadrug v Ljutomeru, o kateri bomo prinesli še posebej poročilo. Udeležba zastopnikov obrtnih zadrug je bila iz vseh krajev mariborskega okrožja takšna, kakor še nikdar na dosedanjih običnih zborih. Zastopane pa so bile tudi banjska uprava, sresko načelstvo, zbornica za TOI, zveza obrtnih društev iz Celja, mariborska zveza gostilničarskih zadrug, ljubljanska zveza obrtnih zadrug itd.

Nalzanimejša točka dnevnega reda je bilo vprašanje skupnih ali ločenih zbornic, ki povzroča ljubljanskemu okrožju že dolgo časa mnogo prahu in krizo za krizo v obrtniški organizaciji, ter je ravno radi tega slovenska javnost s pozornostjo čakala na izjave obrtniškega iz mariborskega okrožja, ki je stalo doslej ves čas ob strani v tem sporu. Ker sta bila navzoča tudi oba glavna zastopnika nasprotnih stališč iz Ljubljane, gg. Rebek (za skupne) in Pičman (za ločene zbornice), je predsednik zveze, gosp. Bureš odredil, da smejo govoriti o vprašanju poleg poročevalca samo delegati zvezinskih članic. Ker je mariborska zveza kljub pritisku s strani propagatorjev ideje ločenih zbornic zadržala v svojem področju vsako agitacijo, je vladala na zboru popolna nejasnost in se je s tem večjo radovednostjo pričakoval zaključek.

Ob največji pozornosti je podal poročilo obrtnozadružni nadzornik Založnik, ki je objektivno navajal momente za in proti tako dalekosežnim reformam v sedanjem ustroju zbornic. Takoj po poročilu se je izjasnilo mišljenje zborovalcev, ki so navdušeno manifestirali za skupne zbornice, Celjo, delegati, ki so od svojih zadrug imeli naročilo, glasovati za ločene zbornice, so se za svojo osebo izjavili za skupne in izjavili, da je v njihovih zadrugah prišlo do nasprotnih sklepov radi pomanjkanja objektivnih informacij.

Temu primeren je bil tudi sklep. Po tem nenavadnem razočaranju ni gospodu Pičmanu ostalo prihranjeno niti to, da so se pri odhodu prekmurskega vlaka ob navzočnosti nebrojne občinstva delegati poslavljali z burnimi vzkliki: abug Pičman!

Življenski nacionalni problemi

Na včerajšnji skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, naše še vedno največje narodnoobrambne organizacije, so prišli do močnega povdarka trije problemi našega nacionalnega življenja: odločno je bila na podlagi konkretnih dejstev zavržena domneva in trditev mnogih, da nam Ciril-Metodova družba v lastni nacionalni državi ni več potrebna; ravnotako odločno je bila povdarena potreba, da se naš inteligenčni naraščaj, naša akademika in srednješolska mladina zopet kakor pred desetletji angažira za delo v nasledovanju družbinih ciljev; in končno je z enako odločnostjo bila dokumen tirana volja delegatov vseh podružnic CMD iz cele dravske banovine, da niso voljni pripuščati zlorab, ki se vrše na podlagi ministrske odredbe glede manjšinskih šol s strani odločkov nemštva, pravilno renegatstva, v naših krajih.

Po prevratu se je pojavila v velikem delu naše javnosti povsem zgrešena men taliteta: sedaj imamo svojo državo, za slovenske šole nam ni treba več skrbeti, slovenski jezik in potreba CMD sta odpadli. Dejstva so tekom let od prevrata seveda pokazala drugo sliko. Pokazala so, da je velik del našega naroda še vedno pod uplivom nemške miselnosti in nemškega kapitala ter da v tej materialni in duševni odvisnosti še vedno smatra nemštvo za vzvišeno nad slovenstvom. Tu je treba ob naši meji ne samo slovenskih šol, ki so seveda takoj s prevratom nastale iz poprejšnjih ponemčevalnic, tu je treba več! Našemu učitelstvu, ki dela v obmejnih šolah v težavnih moralnih in materialnih prilikah, treba nuditi moralno in tudi materialno oporo. Država vsega ne zmore, treba privatne iniciative. Tu pričinja naloga CMD.

Treba pa tudi vzdrževati duševne stike z našimi sonarodnjaki onstran mej, ne v svrhu kake politične propagande in frendente, ampak v to svrhu, da jim pomagamo ohraniti in gojiti slovenski jezik in jih tako obvarujemo pred takojšnjim potopom v morju tujega naroda. Kdo naj to delo vrši? Vrši ga CMD. Kdo se more na podlagi vsega tega trditi, da je CMD brez potrebe in brez pomena?!

Drugič: živo nam je še v spominu, kako se je pred 25 in 20 leti takratna slovenska akademika in srednješolska mladina vrgla z vnebo na delo za razmah in uspehe CMD. Po vojni je v splošni desorganizaciji pozitivnega nacionalnega idealizma in dela in v razmahu materializma zajel ta val tudi naša mladina in dolga leta po prevratu ni naša mladina imela več smisla za potrebno narodno-obrambno delo. Saj se je na včerajšnji skupščini CMD zborovalcev težko doimila konstatacija akademika Brnčiča, da se je povodom ustanovitve akademike podružnice CMD na ljubljanski univerzi od krog 1500 akademikov znašlo doslej jih le razmeroma malo število, ki so uvideli potrebo dela mladine v tej smeri. Vendar pa sta na drugi strani izzvali oduševljeno odobranje

† Alojzij Majcen

Včeraj popoldne ob 17.30 je preminul v Selnici ob Dravi tamošnji šolski upravitelj g. Alojzij Majcen, eden najodločnejših naših narodnih delavcev še iz predpretnosti dobe.

Rojen 8. jul. 1873 na Moti pri Ljutomeru je študiral učiteljske v Gradcu in položil maturo l. 1894. Služboval je kratek čas v Gradcu, nato pa v Negovi, dve leti na Cvenu, dve in pol leta v Sv. Juriju ob Ščavnici, kjer je našel tudi življensko družico iz znane kmetske rodbine Kupljenove, 3 leta v Sv. Andražu v Slov. gor., 17 let pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu in sedaj od leta 1920. v Selnici ob Dravi. Vsega skupaj je imel 37 službenih let.

Zlasti važno je bilo njegovo delo na danes obmejni postojanki pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, kjer je vključil silnemu navalu nemštva s pomočjo šole, slovenske posojilnice, ki jo je ustanovil, Ciril-Metodove podružnice itd. znal vzdržati med ljudstvom narodno zavest, ki se je ob razmejitvi tako lepo pokazala.

Pokojnik je vodil tudi ves čas pri Sv. Duhu posle obč. tajnika in je ura- roval vedno dosledno slovensko. Tudi v Selnici je vršil v občini tajniške posle. Bil pa je tudi navdušen gasilec in kot tak funkcionar v gasilskih organizacijah.

Tekom zadnjih let ga je zavrato zgrabila bolezen in glodala na njegovi duši in njegovem telesu, ki sta dolga leta kljubovala vsem naporom. Prosil je za upokojeitev, a predno je bila zadeva rešena, ga je smrt upokojila za vedno.

Odlikovan je bil tudi z redom Sv. Save V. stopnje, vendar je umrl, predno mu je bilo mogoče odlikovanje izročiti.

Svetel spomin bomo ohranili vrlemu narodnemu delavcu! Njegovi še živeči materi Jožefi, njegovi ženi in četvero otrokom ter dvema vnukoma pa izrekamo toplo sožalje!

† Avgust Kolšek

Kakor strela iz jasnega neba nas je za dela tužna vest o nenadni smrti notarja Avgusta Kolška v Marenbergu, ki je še pred dobrim mesecem obhajal svojo šestdesetletnico, ki se je še pred dobrim tednom kot zastopnik občine in kot starosta Sokola v Marenbergu udeležil velikih slavnosti v Ljubljani povodom odkritja spomenika kralju Petru, ki pa danes leži na mrtvaškem odru, obdan od žalujoče žene in petero otrok.

Padel je eden najboljših, najodločnejših, najvztrajnejših in najdoslednejših naših narodnih delavcev. Rojen l. 1871 v Braslovčah kot sin kmeta in splavarja, ki je pa že v mladih letih izgubil starše, je doštudiral gimnazijo v Celju in vseučilišče v Gradcu. Kot dijak se je moral preživljati večinoma sam. Kot akademik je bil član »Triglava«. Po dovršenih študijah je vstopil najprej v odvetniško pisarno dr. Rudolfa v Konjicah. L. 1907 se je poročil z gđco Zinko Mandlovo iz Litije. L. 1911 se je preselil iz Konjic v Postojno v notarsko pisarno g. Kogojca, l. 1912 pa v notarsko pisarno g. Baša v Celju. Pozneje je bil še krajši čas v notarskih pisarnah v Velikih Laščah in v Ribnici, tu do izbruha svetovne vojne. Po vojni je l. 1919 položil notarski izpit in bil imenovan za notarja v Velikovecu. Tam je takoj prišel za delo in bil agilen član Narodnega sveta. Po nesrečnem plebiscitu je nekaj časa preživel pri svoji sestri v Braslovčah, potem je služboval še v Krškem, dokler ni bil l. 1922 imenovan za notarja v Marenbergu. Med vojno je radi svojega narodnega prepričanja pretrpel mnogo bridkosti.

V Marenbergu je takoj prevzel vodstvo javnega dela, v Sokolu, v drugih prosvetnih organizacijah, pri občini, pri občinski hranilnici, pri Narodni Odbrani itd. — povsod smo ga videli stalno na delu, poleg tega, da je imel skrbeti za petero otrok. Zlasti je posvečal kot starosta Sokola vse svoje moči delu v Sokolu.

Sredi tega dela ga je v sredo popoldne zadela kap. Vendar si je še opomogel in izgledalo je, da bo še dobro. V petek popoldne pa je sledil drugi udarec kapi, kateremu je podlegel, ne da bi se bil še

zavedel, v soboto zvečer ob četrtna 18. Danes popoldne ga bomo spremili na marenberško pokopališče k večnemu počitku. Spremljal ga bo narod, ki ga je pokojnik ljubil globoko iz svoje mehke in čustvene duše, spremil ga bo Sokol, ki mu je bil pokojni dolga leta dober voditelj, spremili ga bodo funkcionarji občine in drugih korporacij.

Spomin na vrlega, neumornega javnega delavca bo ostal med nami trajen! — Žalujemo ženi in rodbini naše iskreno sožalje!

42. velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda

se je vršila včeraj v Laškem. Laščani, ki so pred prevratom bili med kraji, kateri so najbolj bridko občutili naval germanstva, so skupščinarje, delegate družbinih podružnic in pa člane družbinega vodstva pod vodstvom svojega vrlega župana dr. Fr. Roša in pa predsednika tamošnje podružnice CMD, ki letos slavi svojo 40-letnico, g. Četine, slovesno sprejeli že na kolodvoru. Med špalirjem šolskih otrok, gasilcev in sokolstva, so skupščinarji odkorakali na zborovališče v kopališčni dvorani. Pred skupščino se je vršila zaupna seja odbora in delegatov. Javni skupščini je prisostvoval tudi pomočnik bana dr. Pirkmajer, ki ga je prvomestnik dr. Kušej toplo pozdravil in ki je v svojem odgovoru pozval družbino vodstvo, naj pritegne k delu za družbo

in njene cilje zlasti akademsko in srednješolsko mladino. Skupščino so pozdravili še imenom občine Laško župan dr. Roš, imenom Saveza SKJ Smrtnik, obč. svetnik Likozar imenom ljubljanskega župana in občine, imenom koroških Slovencev dr. Rožič, imenom prosvetne oblasti nadzornik Potočnik, imenom akademskih Ciril-Metodarjev Bračič in imenom srednješolcev Tugomer Prekoršek. Pismene pozdrave so poslali minister dr. Kramer, župan dr. Puc in mnogi drugi.

Po sprejemu vdanostne brzojavke kralju je tajnik inž. Mačkovšek poročal o sedaj najbolj perečih vprašanjih materija našega naroda v Primorju, brezpravnosti Slovencev na Koroškem in nemških manjšinskih šol ob naši meji. Blagajniško poročilo izkazuje glede dohodkov nekoliko nezadovoljanja. Odboru je bila dana zaupnica s pohvalo.

Pri volitvah članov družbinega vodstva je bil mesto umrlega prvomestnika Hudovernika izvoljen na predlog dr. Lašiča iz Maribora šolski upravitelj Franc Jamšek z Brega pri Ptuj, v nadzorstvg mesto Jamškega Evgen Lovšin iz Ljubljane, v razsodišče pa dr. Ferdo Lašič, Matija Marinšek, Franjo Pahernik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Janko Tekavčič in dr. Fr. Žirovnik.

Po skupščini se je vršilo v kopališčni obehnici animirano skupno kosilo, popoldne pa v pivnici velika vinska trgatev domače podružnice.

Mariborski in dneoni drobiž

Dr. Bogumil Vošnjak v našem mestu.

V soboto popoldne ob 13. se je pripeljal s tržaškim vlakom v Maribor g. dr. Bogumil Vošnjak, minister n. r. in bivši poslanik naše države v Pragi.

Smrtna kosa.

Premiul je v Mariboru knjigovodja in blagajnik opekarne Laitersberg v Koških g. Andrej Biehl. Pogreb bo v torek popoldne ob 15. uri iz mestne mrtvašnice na Magdalensko pokopališče. Pokojniku časten spomin, preostalim naše sožalje.

Prodaja blaga v mariborski carinarnici. Jutri, v torek dopoldne ob 9. uri bo v skladiščih tukajšnje glavne carinarnice javna prodaja raznega blaga.

Ljudska univerza.

V petek, dne 9. okt. se vrši koncert opernega tenorja Svetozarja Banovca iz Ljubljane.

Prva nedelja brez kopalca in čolnarja na Dravi.

Včeraj, 13. tm. ko se je Drava zaradi minulega deževja precej skalila in je narasla, ni bilo na reki niti enega kopalca in čolnarja. To je bila prva nedelja, ki je naznanjala nastop letošnje zgodnje jeseni.

Krstna slava.

Naše čitatelje opozarjamo na krstno slavo Udruženja rezervnih oficir in ratnika, ki se vrši jutri, v torek, ob 10. uri predpoldne na Trgu Svobode, v spominu proboja solunske fronte, ki nam je pred 15. leti, na dan 15. septembra prinesel svobodo. Med proslavo se vrši parastos po katoliškem in pravoslavnem obredu za padle junake na solunski fronti. V slučaju slabega vremena bo slavnost na verandi restavracije »Union«.

Orkester Kraljeve garde iz Beograda bo koncertiral početkom oktobra v dvorani Union. Že 1927. je nastopil ta orkester pred razprodano hišo z največjim uspehom. Šteje 80 godbenikov, njegov dirigent je višji vojaški kapelnik Pokorny. Opozarjamo že danes na izredni umetniški užitek, ki ga bo nudila ta prireditvev.

Konkurzni oklic

Okrožno sodišče v Mariboru je razglasilo konkurz o imovini Arnolda Šterna, trgovca v Puconcih. Za upravnika konkurzne mase je imenovan dr. Friderik Fleck, odvetnik v Murski Soboti. Ugotovitveni narok bo pri okrožnem sodišču v Mariboru dne 4. novembra t. l.

Poravnava.

Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo poravnalno postopanje o imovini Josipa

Partha, čevlarskega mojstra v Muti. Poravnalni sodnik je g. Janko Čerček, starešina okr. sodišča v Marenbergu. Narok za sklepanje poravnave bo 22. oktobra pri okr. sodišču v Marenbergu.

Izobraževalni tečaji Ljudske univerze v Mariboru.

Tudi letos se nameravajo otvoriti izobraževalni tečaj v obsegu snovi meščanske šole. Pouk se prične 1. oktobra 1931. Prijave sprejema sluga meščanske šole, Krekova ul. št. 1.

Obrtno društvo

vabi svoje članstvo, da se udeleži krstne slave, ki se vrši dne 15. septembra ob 10. uri predpoldne na Trgu Svobode.

Vlomilec v osiješko kapucinsko cerkev.

V soboto smo poročali o vlomu v osiješko kapucinsko cerkev. Vlomilec se piše Ivan Štraser in ne Ivan Štrazar. Znan je tudi v Ptuj, kjer je že dvakrat vlomil v ondotno kapucinsko cerkev. Kakor pred dnevi v Osijeku, so tudi v Ptuj vjeli vlomilca sami ka pucini. Štraser je doma s Pobrežja. Iz domačih zaporov je pobegnil na ta način, da je upognil železje pri oknu. Ker pa so mu bili preveč za petami, je krenil na jug, kjer pa so mu kmalu prestregli vlomilske nakane.

Dve nezgodi.

V tekstilni tvornici Hutter in drug v Melju je stroj odtrgal kazalec desne roke delavci Heleni Kepl. — Enaka nezgoda je zadela 19letno Matildo Kristl v tekstilni tvornici Doctor in drug na Ruški cesti. Obe ponesrečenki so oddali v splošno bolnico.

Kirurg dr. Černič

zopet redno ordinira v Sanatoriju v Gosposki ulici 49.

Iz policijske kronike.

Krošnjar Josip Bibič je bil aretiran zaradi pregreška proti predpisom o prodaji. Franca Habmana so zaprli zaradi potepuštva.

Maribor brez razgrajčev.

V noči od sobote na nedeljo ni bil zaprt niti prijavljen noben razgrajč, kar je v letošnji mariborski policijski kroniki osamljen primer.

Ogenj.

V soboto okoli 19. ure so opazili pri Nassimbeničevi stavbi v Strossmayerjevi ulici, da so se vnele lesene deske kolibe za stavbni material. Gasilci, ki so kmalu prišli na mesto požara, so zadušili ogenj preden se je mogel razviti v nevarnejši obseg. Pozneje je še enkrat buhnil dim in gasilci so ponovno posredovali s polnim uspehom.

Štirje napadi v eni noči!

Na periferiji delavske kolonije v bližini Lahove gostilne je neki nočni klatež napadel sinoči s kolom znanega harmonikarja Jurija Roma, ki se je v družbi svoje žene vračal domov. Napadalec je moža pobil na tla in zbežal. Ker pa je bil spoznan, bo za svoje junaštvo dobil plačilo pri sodišču. Rom je zadobil na cellem telesu več poškodb. — V Spodnji Kungoti so neznanci navalili z noži na mesarskega pomočnika Franca Rata iz Maribora ter mu zadali več poškodb na glavi. Ob 3. uri zjutraj so mu na reševalni postaji nudili prvo pomoč, nakar so ga na lastno prošnjo odpustili v domačo oskrbo. — V Radvanju je povodom plesa v gostilni neki ponočnjak bajl brez vsakega povoda napadel lastnika avtotakse Mirka Reidna in mu z nožem zadal dve opasni rani na glavi. Odpremili so ga v domačo oskrbo. — V Rušah je prišlo po pripovedovanju izletnikov do težjega pretepa med delavci. Podrobnosti nam do ure še niso znane.

Napad.

V Kopivniku pri Framu je bil od neznanec napaden 22letni posestnikov sin Franc Maroh. Prepeljali so ga v bolnišnico, orožništvo v Račah pa poizveduje po storilcih.

Med jermenje je prišel

65letni posestnik Franjo Rankovec. Zlomil si je levo roko. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Z lestve je padel

56letni delavec Franjo Rankovec. Zlomil si je levo roko. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Mohorko prizna sedmi zločin.

Minoli teden je Mohorko pred preiskovalnim sodnikom priznal, da je on 9. nov. 1929 zvečer ustrelil na cesti med Gorico in Podovo pri Račah kmeta Špeharja Antona Fingušta, ki se je vračal na vozu iz Maribora domu. Tajna tega umora do danes ni bila pojasnjena, sedaj je odgrnil zaveso Mohorko sam. Obtožba proti njemu bo raztegnjena tudi na ta slučaj. Bog ve, morda še ima kaj na vesti ta strašni zločinec!

Božastni napad

je dobila na državnem mostu davi ob 7.45 služkinja Matilda Jakobec iz Pobreške ceste. Zgrudila si je nezavestna. Z rešilnim vozom so jo odpremili na dom.

Ciganska nadloga pri Ptuj

Naknadno nam poročajo: Niti najstarejši Ptujčani ne pomnijo tako drznega napada, kakor se je prošle dni primeril v Lisičji šumi pri Ptuj, kjer je postala žrtev ciganskega posilstva zakonska žena in mati štirih otrok Marija Drevenšek iz Rogoznice. Da se je stvar tako hitro razčistila, gre v veliki meri hvala orožnikom, predvsem podnaredniku Lončarju. Poiskal je napadenko takoj po prijavi in našel v visokem praprotoju sledove ciganskega taborišča. Med drugimi sta ležali tam tudi dve vojaški bodali.

Orožniška patrula je obkolila ves gozd, iz katerega so začeli padati strelji, na katere so orožniki pridno odgovarjali. V spopadu je bil en cigan ranjen. Orožniki so vjeli: Adolfa in Štefana Baranyja iz Teznega ter Janoša in Josipa I. Baranyja iz Cirkovcev na Dravskem polju ter Josipa Baranyja II vulgo Jirga, Vklejnene cigane so odvedli v Ptuj, kjer jih je vso noč zasliševal žand. kapetan I. kl. J. Cvetković, ki se je tudi sam lotil zasledovanja in je blizu Cirkovcev vjel še dva člana zloglasne tolpe.

Preiskava je ugotovila, da so trajale ciganske orgije nad Drevenškovo od 9. dop. do 15. popoldne. Aretirani cigani so odnesli iz gostilne Klemenčič v Ptuj 120 steklenic piva, 50 l pelinkovca, 60 l rakije, 10 l likerjev, 10 l vina in več jedi.

Cigani so bili oboroženi s samokresni lovskimi in vojaškimi puškami in zadostno založeni z municijo. Vse to so nakradli.

Zasliševanje je pokazalo, da so ti cigani člani ciganske družine Barany iz Premurja. Ta družba se drži na Dravskem polju, taborila pa je tudi na Teznem pri Mariboru. Zdaj iščejo orožniki še Jožefa Kokoša, znanega potepa. Mihaela Sarkezyja, vulgo Bonza iz Murskih Črncev, brusača Janoša Horvaja, vulgo Hansija iz Hrastja pri Murski Soboti in Jožefa Baranyja, vulgo Doža iz Cirkovcev.

Dr. O. Ilanig.

Dva soseda

Povest iz preteklega stoletja.

»To je res,« pritrudi Dolnik, »sem vedno za prijetne odnose, da bi se pa spustil moj sin s to nečimurno žensko iz te hiše v kako razmerje, tega ne trpim, zato imam vzroke, zvedela jih boš, a danes še ni čas za to.«

Dolnikova je bila kakor vsaka ženska radovedna in bi rada znala za tajni vzrok, toda poznala je svojega moža dobro; zvedela je od njege le to, kar je hotel povedati sam.

Tako je nastal med obema molk. V tem trenutku so se odprla hišna vrata; pes Belin, ki je dremal poleg svoje ute v senci, je že hotel zalajati, a se je takoj vlegel, ko je zagledal, da je stopil domači sin Tone na dvorišče.

Bil je praznično oblečen, suknjo si je vrgel čez rame, v rokah je držal drobno palico.

Že je hotel iti, ne da bi pogledal proti utici, čez dvorišče, ko se zgleda oče.

»Tone, kam greš, pojdi sem, ti Liza pa idi, pravi nekaj za večerjo ter za delavce jutri zjutraj. Saj veš, da sva sama doma, posli so šli k svojim sorodnikom in se vrnejo še le na večer.«

Dolnikova je takoj spoznala, da hoče govoriti oče sam s sinom in to ji je bilo tudi ljubo. Pospravila je posodo in steklenice na mizi ter odšla.

Srečala se je s sinom, ki se je pokoril očetu mu ukazu. Videla mu je na obrazu, da je razburjen ter nenavadno blede. Ozrla se je nanj s pogledom, polnim ljubezni, kakor bi hotela reči: Moj sin, ubogaj, kar ti reče oče, dobro bo za te!

Tone je stopil v hišico, držeč v rokah klobuk in palico, suknjo pa vrženo čez pleča ter nekako v zadregi vprašal:

»Kaj želite, oče?«

»Kam gre tvoja pot?«

»Grem gledat v gozd, kjer smo sadili spomlad mlade smreke, če so se tudi prijele, kajti suša je bila celo polletje.«

»Dobro, a tvoja pot ne velja samo gozdu, ampak tudi nekomu drugemu.«

Pri teh odločno in s posebnim poudarkom izrečenih besedah pogleda oče prodirno svojega sina, ki je stal pred njim ter nehoti zardel.

»Sin,« povzame besedo oče z resnim glasom, »nič mi ne taj, jaz vidim v tvoje srce, vem za vse.«

»Nič nepoštenega nimam na vesti,« se opravičuje Tone in nemirno suče klobuk v roki, z desnico pa udari ponovno rahlo s palico ob tla.

»Tega ti še ne veš, ti imaš mogoče dobre misli, a ona ženska ti nastavlja mreže.«

»Oče, Rozika je pošteno dekle,« se razvname Tone.

»Vidiš, izdal si, koga sem mislil; tedaj je le resnica, da te lovi v svoje zanke,« odvrne oče z mirnim glasom.

»Nič slabega ne vem o njej in zato imam poštene namene z njo.«

»Nočem ji jemati časti, a vedi, tvoje neveste ne boš jemal iz te hiše, to ti rečem jaz, tvoj oče Mihael Dolnik.«

»Roziko sem imel od nekdaj rad in je ne morem pozabiti in moja mora biti.«

»Glej ga no, kako samozvestno to govoriš, kar tako pa tudi ne bo šlo, najprej se bo upoštevala še očetova volja in ta se glasi: Te neveste jaz ne bom trpel pod svojo streho, če hočeš biti še moj sin.«

Drugače mirni Dolnik je postal rdeč v obrazu, se dvignil iz svojega sedeža ter stopil pred sina, ki se je umaknil za korak.

»Kaj vam je prizadajala, da je ne marate,« reče Tone z glasom, kateremu se je poznala razburjenost.

»Tone, kot tvoj oče ti samo eno povem: Iz hiše, na kateri je madež, nočem imeti sinahe.«

»Kakšen madež,« vpraša sin razvnet ter nemirno gleda očeta.

»To še zveš, ko pride čas, sedaj še ne govorim, zato te samo svarim, ogibaj se tega dekleta in hiše.«

»To so občne govorice, to še nič ne pove, jaz ne vem ničesar slabega in druge ne maram kakor Rozike.«

»Sin, pusti to misel, rečem ti še enkrat; ubogaj svojega očeta!«

»Spoštujem vas, a ne morem si pomagati, še danes moram iti k njej, da zvem, kako je z nama.«

»Ne boš šel,« reče odločno Dolnik ter zastavi sinu pot.

»Oče, ne branite mi, jaz moram!«

»Ne smeš, moj sin, tvoja nesreča bo!«

»Če je nesreča, trpim jaz, brez Rozike ne morem biti!«

»Ha, to bi bila lepa, tu ostaneš,« se razvname Dolnik ter hoče prijeti sina za roko.

A pri tem je zadel z nogo ob stol ter se opotekel; to priliko je porabil sin, skočil iz utice ter urno korakal čez dvorišče.

»Sin, stoj, tvoja poguba je, kesal se boš mogoče prav kmalu!«

In je stopil tudi Dolnik iz hišice ter hotel doseči sina, toda ta je bil že zunaj na potu proti Cestniku.

»Nesrečen sin, kaj si mi storil, edinec si, in še ti mi delaš težko srce. O ta nesrečna Cestnikova hiša, če bi le Cestnika ne bilo, toda on, on ima...«

Dalje ni govoril, takoj je utihnil, kajti v tem trenutku je prišla njegova žena vsa vzhičena naproti, prišla svojega moža, kateremu se je poznala silna razburjenost v obrazu, za roko ter ga peljala v sobo.

»Pomiri se, moj mož, hudo si užaljen, vem, da Tone ni storil prav; slišala sem vse, a potolaži se, Tone bo sam sprevidel, da nima prav in vse bo dobro.«

»O, da bi bilo tako, draga žena, ne vem, kaj bi dal za to. Kajti, če bi vedel on za vse, bi to opustil, če pa ni pomoči, moram porabiti skrajno silo.«

Žena ni razumela teh besed, misli so ji bile pri Tonetu in da si mogoče ne prizadene kaj žalega, saj tako razburjenega ga še ni videla nikdar.

Dolnik in njegova žena sta šla v sobo, toda govoril ni nobeden, vsak je imel svoje težke misli.

* *

Tone je divjal kakor brezumen po polju, ni več slišal, kaj je rekel nazadnje njegov oče. Ker je bil še dan, se je podal v gozd ter blodil gor in dol; nazadnje se je vsedel na zelenim mahom porasena tla na vzvišenem mestu, kjer je med velevjem videl ravno Cestnikov dom.

In sredi temnega gozda, kjer je bil mir, katerega nikdo ni motil, kakor drobni krilati pevci, ki so se začeli oglaševati po današnji vročini po vrhovih temnih smrek ter peli hvalo svojemu Stvarniku, so se pomirili tudi Tonetovi razburjeni živci.

Uvidel je, da je žalil očeta, ki ga je imel tako rad, grdo je ravnal, pregrešil se je zoper četrto božjo zapoved.

Bilo mu je tako težko pri srcu in sklenil je, da se vrne ter prosi očeta in mater za oduščenje.

Toda zdajci mu udari od Cestnikovega vrta smeh na uho, kratko potem veselo prepevanje.

Danes so tedaj tam zopet vsi gostje iz trga in med njimi gotovo tudi on — oni škric.

Ne, ne, kaj takega ne pripusti, ta mu ne sme prevzeti Rozike. Ne, za nobeno ceno, ne, še danes hoče govoriti z njo, še danes zvedeti iz njenih ust svojo usodo, naj bo kar hoče, ali je srečen ali nesrečen za vedno.

In pozabil je na stariše ter na storjen sklep.

Utihiilo je petje, toda čuj, sedaj se sliši godba; ha, to je danes tam veselo, kako so dobre volje, on pa tukaj sameva ter si teži srce, tam pa se suče ona med gosti in on — oni škric se ji sladko smehljaja, lovi njene poglede in ona se mu ne bo mogla več ustavljati — zato naprej, tja k njej, da prepriči vse.

Zapustil je tihi gozd, ubral pot ob grmovju čez travnike v smeri ravno proti Cestnikovi hiši.

Prišel je ravno tedaj, ko so godci že odhajali. Stopil je v kuhinjo ter izrekel v priprostitih besedah vse najboljši, kar želi Cestnikovi gospodinj, Toda, kakor je bila ta drugače prijazna z njim, tako je bila danes hladna. Spomnila se je, kako pristrčno ji je čestital adjunkt Kodrič, a kako priprosto Dolnikov Tone in vedela je tudi, da je prišel le zaradi Rozike. Ta pa ima sedaj najlepše upanje, da si osvoji uglednega uradnika, zato ji je bilo prav neljubo, da je prišel ravno danes sosedov sin. Prej ponižna, priprosta gospodinja je prevzela tudi misel, da bi bilo pač lepše, če bi se poročila njena Rozika s kakim gosposkim.

»Je že dobro Tone, že prav, toliko imam opravka, da se mi kar moti v glavi. Kar vsedi se, kam, ti bo že on postregel.«

Tako je rekla Cestnikova ter pospravljala dalje v kuhinji, ne da bi se zmenila za došlega čestitelja.

Toneta je ta odgovor bolel, zato tudi ni šel v sobo, ampak ven na prosto ter čakal na ugodno priliko, da more govoriti z Roziko.

In ta prilika se je ponudila. Tone je videl, kako je ravnokar odšel adjunkt in je Rozika gledala za njim vsa zamišljena, nato pa hotela iti v sobo.

Lokal
s skladiščem in stanovanjem dam v najem. Davorin Tombah, Maribor, Zrinjskega trg 6. 2667

Dijake
sprejem na stanovanje in hrano v banovinski hiši. Naslov v upravi lista.

Trgovskega vajenca
s primerno šolsko izobrazbo sprejme

Veliko izbrlo
vsakovrstnih pletenin, oblek, jopic, vest, puloverjev itd. po zelo znižani ceni priporoča pletarna Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. Naročila po meri, kakor vsa popravila se izvršijo točno in ceneno. 2491

Slike za legitimacije!
Hitro, poceni in dobro. Fotomayer, Gosposka ul. 39. 2598

Dva dijaka
ali dve dijakinji sprejem v popolno oskrbo. Naslov v upravi. 2670

Prodaj
dobro ohranjen damski črni pliš-plašč, moško zimsko suknjo, črno in rjavo. Poizve se A. Turnšek, Limbuš. 2677

Klub garnitura:
mizica, 2 do 3 fotelji se takoj kupi. Javiti v pisarni »Jugoslavije«, Ulica 10. oktobra. 2681

Na prodaj
je znano gf. Lambergovo vinogradno posestvo pri Ljutomeru s površino nad 35 ha vinogradov, sadovnjakov, gozdov, liv in travnikov. Pojasnila daje notar dr. Stojan v Ljutomeru. 2680

Učenec ali učenka
se sprejme takoj. Ponudbe na naslov A. Kostanjevec, Ptuj. 2691

Spomnite se CMD!

Sanatorij v Mariboru

Gosposka ul. 49. Telefon 2358. Lastnik in vodja: primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo

Sanatorij je najmoderneje urejen za operacije in opremljen z zdravilnimi aparati: višinskim solncem za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; tonizatorjem za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti čreves; diatermijo za električno pregrevanje in električno izžiganje; žarnico »halo« za revmatična in druga boleča vnetja; »enterocleaner« jem za notranje črevesne kopeli pri zaprtosti, naplavljanju in za splošni telesni podvig. Dnevna oskrba prvi razred Din 120.-, drugi razred 80.-, tretji razred 60.-.

Starši!

Začetek šole je tu!

Ne pozabite, da dobite vse šolske knjige in šolske potrebščine najboljše in najceneje pri

Tiskovni zadrugi, Maribor

Aleksandrova cesta 13